

ks. Krzysztof Kościelniak

Implikacje ugaryckiej etymologii „Belzebuba” w Nowym Testamencie

Belzebub – biblijna nazwa na określenie złego ducha (Mt 10,25; 12,27; Łk 11,18) – posiada obok przyjętego w wydaniu krytycznym Nowego Testamentu zapisu Βεελζεβούλ inne wersje: Βεεζεβούλ i Βεελζεβούβ¹. To synonimiczne imię Szatana na gruncie Nowego Testamentu ma szczególne znaczenie: wiąże szatana z demonami i sugeruje jakiś rodzaj zorganizowania świata złych duchów.

Etymologicznie Βεελζεβούλ posiada niewątpliwie starotestamentalne – nie związane z demonologią – paralele w zapisie nazwy בעל זבול w 2 Krl 1,2, gdzie występuje jako odmiana fenickiego bóstwa *Ba'ala*². Ten drugi z kolei wykazuje szczególne podobieństwa do terminologii ugaryckiej i akadyjskiej.

Dzięki odkryciom kananejskiego miasta *Ugarit* posiadamy teksty mówiące o wielkim znaczeniu boga *Ba'ala* na ziemi *Kanaan*. Literatura ugarycka (np. epos o królu *Kerecie*) potwierdza fakt, iż *Ba'al* – obok *El* – został wyniesiony do rangi najwyższego bóstwa w panteonie kananejskim³. W mitologii kananejskiej *Ba'al* jest jedynym bogiem, który będąc zaliczany do synów boga *El*, jest nazy-

---

¹ Por. E. NESTLE, K. ALAND, *Novum Testamentum Graece*, wyd. 27, Stuttgart 1990, 25, 30, 196; W. BAUER, *Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur*, Berlin 1963, 231.

² Por. H. BIETENHARD, *Satan*, w: L. COENEN, E. BEYREUTHER, H. BIETENHARD, *Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament*, R. Brockhaus Verlag 1971, 1058.

³ Por. J. P. ZIJJL, *Ba'al. A Study of Texts in Connexion with Ba'al in the Ugaritic Epics*, Kevelaer-Neukirschen Vln 1972.

wany „synem *Dagona*”⁴. Pomijając bogate wierzenia na temat tego bóstwa⁵, warto podkreślić, iż *Ba'al* to tytuł boga każdego z kananejskich miast. Na skutek ewolucji etymologicznej oraz biblijnych tendencji monoteistycznych, można powiedzieć, iż bóstwo to w Nowym Testamencie zostało niejako „zdegradowane” do poziomu złego ducha. Warto przyrzeć się temu procesowi w aspektach etymologiczno-teologicznych.

Występujący w 2 Krl 1,2.3.6.16 בעל זבול nawiązuje do filistyńskiego boga *Ekronu* czczonego w lokalnym kulcie. Pochodzenie בעל זבול (→ Βεελεβεούλ = Βεελεβεούβ) i należyte jego wyprowadzenie z rdzenia konsonantycznego (wraz z jego znaczeniem) nie jest dzisiaj do końca wyjaśnione. W badania tego terminu zaangażowało się wielu uczonych, więc jego etymologia doczekała się wyjątkowo bogatej literatury.

Gdybyśmy przyjęli za podstawową formę Βεελεβεούβ to na gruncie języków semickich w drugim członie tej nazwy *zebüb* należałoby dopatrywać się rzeczownika zbiorowego na oznaczenie much. *Zebüb* bowiem posiada analogie do ugaryckiego *dbb*, akadyjskiego *zubbu*, syryjskiego *debbaba* i aramejskiego ܕܒܒܐ. Chyba dlatego tłumaczenia Septuaginty (*Baal* μύια) i wyjaśnienia Józefa Flawiusza (Ἄκκάρων Θεὸς Μυῖα, *Antiquitates Judaicae* IX 2,1) właśnie w tym sensie oddają tę odmianę *Ba'ala* jako „bóstwo much”, co w języku polskim można by jeszcze inaczej przetłumaczyć „pan much”. To ciekawe zestawienie może mieć nieco zabawne konotacje dla człowieka współczesnej europejskiej kultury. Jednakże F. Baethgen w 1888 roku wyraził pogląd, że muchy powiązane z *Ba'alem* uważano za

---

⁴ Należy jednak pamiętać, że mitologia ugarycka nie może być traktowana jako reprezentatywna dla wszystkich wierzeń kananejskich. Być może *Ba'al* syn *Dagona* został wprowadzony do *Ugarit* przez Amorytów z kultur babilońskich. Tak czy inaczej, w *Ugarit* i Palestynie *Dagon* został wyparty przez *Ba'ala*. Szerzej na ten temat zob.: H. SCHMÖKEL, *Dagon*, w: E. EBELING, B. MEISSNER (red.), *Reallexikon der Assyriologie*, t. II, Berlin 1937, 98–101; tenże, *Der Got Dagon, Ursprung, Verbreitung und Wesen seines Kultes*, Leipzig 1928.

⁵ Na ten temat zob. szerzej: J. AISTLEITNER, *Der mythologischen und kultischen Texte aus Ras Schamra*, Budapest 1964; O. EISSFELDT, *Kanaanisch-Ugaritische Religion*, w: B. SPULER (hrsg.), *Handbuch der Orientalistik*, t. VIII, Leiden 1964, 76–91; H. GESE, M. HÖFNER, K. RUDOLPH, *Die Religionen Altsyriens, Altarabiens und der Mandäer*, Stuttgart 1970, 1–172; H. BAUER, *Die Gottheiten von Ras Schamara*, w: *Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft* 51(1929) 33; 89; D. HARDEN, *The Phoenicians*, London 1962, 82–94.

symbol ciepła słonecznego i w swoisty sposób rozumiano jako zwierzęta sakralne⁶. W kulturach semickich בעל זבול był rozumiany jako bóstwo, które mogło spowodować i wyleczyć choroby. Ostatnio pojawiły się teorie interpretujące בעל זבול jako Ba'ala – statuetkę z muchami, analogicznie do mezopotamskiego Nintu, którego przedstawiano z tymi owadami. Pewne podobieństwa można odnaleźć również w mitologii greckiej, gdzie Zeusa określa się jako ἀπόμυλος – „odpędzającego muchy” (Pauzaniusz, *Graeciae Descriptio* V 14,1; św. Klemens Aleksandryjski, *Protrepticus* II, 38,4); Grecy znali też ἦρος μύαγρος „łowca much” (Pauzaniusz, *Graeciae Descriptio* VIII 26,7)⁷

Już w XIX wieku badacze uznali formę Βεελζεβούλ za oryginalne imię. Wytłumaczyli, iż pojęcie *zebub* obecne jest w Starym Testamencie (Pwt 26,15; Iz 63,15; Ps 68,6), lub odwoływali się do akadyjskiego *zabal* „miejsce zamieszkania”⁸, chociaż dziś wiadomo, że takiego słowa nie ma w akadyjskim⁹. Po tej linii szły też interpretacje L. Gastona i T.K. Cheyne, którzy w *Ba'al zebulu* widzieli „Pana wysokiego domu”. W nowszych badaniach ciekawą interpretację podał F.C. Fensham. Autor ten spróbował interpretować hebrajski זבול w odniesieniu do ugaryckiego *dbb*, które rozumiał jako „ogień”. W ten sposób בעל זבול wypadaloby tłumaczyć jako „Ba'al ogień [płomień]”¹⁰. Propozycja F.C. Fenshama spotkała się jednak ze zdecydowanym sprzeciwem¹¹. Za słabe punkty tej teorii uznano fakt, iż ugarycki rzeczownik *dbb* pozostaje do końca nie wyjaśniony, stąd można wątpić w jego przydatność w odniesieniu do religijnych paraleli oraz to, iż Nowy Testament wskazuje na rdzeń słowotwórczy *zbl* a nie *zbb*. Równie nie przekonująca wydaje się być

---

⁶ Por. W. HERRMANN, *Ba'al zebub* בעל זבול, w: K. VAN DER TORN, B. BECKING, P. W. VAN DER HORST, *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*, Leiden, New York, Köln 1995, 293.

⁷ Por. A. TANGBERG, *A Note on Ba'al-Zebub in 2 Kgs 1,2,3,6,16*, w: *Scandinavian Journal of the Old Testament* 6(1992) 293–296.

⁸ Por. S. GUYARD, *Remarques sur le mot assyrien zabal et sur l'expression biblique bet zeboul*, w: *Journal asiatique* 7ème Série (1878) 220–225; F. C. MOVERS, *Phönizier*, Bonn 1841, 260.

⁹ Por. B. MEISSNER, W. VAN SODEN, *Akadisches Handwörterbuch*, t. III, Wiesbaden 1981.

¹⁰ Por. F. C. FENSHAM, *A possible Explanation of thr Name Baal-Zebub of Ekron*, w: *Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft* 79(1969) 361–364).

¹¹ Zob. krytykę tego stanowiska w: W. HERRMANN, *art. cyt.*, 294.

propozycja wiązania זבל z ugaryckim *zbl*, „choroba”. Ugaryckim terminem na oznaczenie choroby jest *zbln*¹².

W przeciwieństwie do tłumaczenia Symmachusa nowotestamentalne wzmianki o Belzebubie posiadają formę Βεελεβοούλ (Mt 10,25; 12,24.27; Mk 3,22; Łk 11,15.18–19). Pogląd, że właśnie forma Βεελεβοούλ jest oryginalną formą imienia bóstwa z 2Kr 1, rozwijany jest przez autorów, którzy odnajdują paralele ugaryckie (por. z występującym tam *zbl b'l*, czy jeszcze częściej *zbl b'l arš*) w tekstach pochodzących z wykopalisk w Ras Šammara. Niedługo po rewelacyjnych odkryciach w Ras Šammara W. F. Albright zaproponował hipotezę, która jest obecnie powszechnie przyjmowana. Zinterpretował on mianowicie ugarycki *zbl* jako imię słów bierny *zabul*. Wyprowadził więc formę זבל z rdzenia czasownikowego *zbl* znanego w językach akadyjskim i arabskim jako rzeczowniki w znaczeniu „książę”, „wywyższony”. I właśnie to znaczenie przystaje do częstego występowania *zbl* jako tytułu bogów¹³. Od czasu przekonującego wyjaśnienia W.F. Albrighta kilkakrotnie jednak modyfikowano jego teorię. I tak J. C. de Moor odłożył hipotezę „imię słowu biernego” W. F. Albrighta i po prostu *zabulu* odczytał jako *zibulu* „jego wysokość”, „pan”. W. von Soden zwokalizował *zbul[um]*, odnosząc go do ugaryckiego *zubultum*, który jest tytułem księżęcym¹⁴. Chyba najbardziej istotną jest korekta M. Dietricha i O. Loretza, którzy udowodnili, że epitet *zbl b'l arš* ma znaczenie „książę podziemnego świata”, „Pan podziemia”. Uznali, że *Ba'al zebub* jest błędem wymowy *b'l zbl* „*Ba'ala* księcia”, bóstwa będącego w stanie powodować choroby lub z nich leczyć. Fakt ten potwierdzają ugaryckie zaklęcia¹⁵, w których *Ba'al* wzywany

---

¹² Por. J. HUEHNERGARD, *Ugaritic Vocabulary in Syllabic Transcription*, Atlanta, Georgia 1987.

¹³ Por. W. F. ALBRIGHT, *Zabul Yam and Thapit Nahar in the Combat between Baal and the Sea*, w: *Journal of the Palestine Oriental Society* 16(1936) 17–20

¹⁴ Por. W. HERRMANN, *art. cyt.*, 295.

¹⁵ Por. M. DIETRICH, O. LORETTZ & J. SANMARTIN, *Die keil – alphabetische Texte aus Ugarit, Einschließlich der keil – alphabetischen Texte ausserhalb Ugarits*, AOAT 24/1, Kevelaer – Neukirchen – Vluyn 1976 = KTU (lub nowe wydanie: *The Cuneiform Alphabetical Texts from Ugarit, Ras Ibn Hani and Other Places [KTU: second, enlarging edition]* M. Dietrich, O. Loretz, J. Sanmartin, Münster 1995) I, 38; 82.

jest do wyrzucenia demonów choroby¹⁶. Nowy Testament zachował więc najwyraźniej poprawną formę¹⁷.

Badania etymologiczne zdają się więc wskazywać, że forma Βεελεβούλ jest ugarycką transpozycją bʿl zbl na grunt Nowego Testamentu. Formy Βεεζεβούλ i Βεελεβεούβ wydają się być późniejszymi innowacjami leksykalnymi, które pojawiają się w niektórych kodeksach. Z tymi drobnymi różnicami leksykalnymi nie wiążą się żadne nowe odcienie znaczeniowe na gruncie demonologii nowotestamentalnej (Mt 10, 25; 12, 27; Łk 11, 18)¹⁸. Wobec różnych wersji w kodeksach biblijnych być może zapis Βεε(λ)ζεβούλ(β) stosowany przez H. Bietenharda¹⁹ pogodziłby rozbieżności leksykalne, ale ta forma zapisu nie wydaje się ani konieczna, ani praktyczna.

Βεελεβεούλ nawiązujący do pogańskiego kultu ofiarniczego²⁰, posiada w Nowym Testamencie znaczenie demoniczne; być może drugi człon tej nazwy (ζεβούλ) jest wskaźnikiem na διάβολος²¹. Znaczenie tej nazwy, wynikające z kontekstów, w jakich się pojawia w Nowym Testamencie, wskazuje – jak sądzą wielu komentatorów – na synonim szatana²².

Zauważamy w nich specjalną rolę Belzebuba jako przywódcy złych duchów. Imię Βεελεβεούλ w ustach przeciwników Jezusa przekazują wszyscy Synoptycy, a w ustach samego Mistrza spotykamy go czterokrotnie (Mt 10,25; 12,27; Łk 11,18n). W kontekście pouczeń (Mt 10,25) Jezus zauważa, że Jego wrogowie zidentyfikowali go z Belzebubem. Podobny los ma spotkać Jego uczniów. Po raz kolejny spotykamy go w wyjaśnieniu Jezusa (Mt 12,27) przeciw absurdal-

---

¹⁶ Por. M. DIETRICH & O. LORETZ, *Die Ba'al Titel b'l arš und aliy qrdm*, w: *Ugarit-Forschungen* 12(1980), 391–393.

¹⁷ Por. tamże, 392.

¹⁸ Por. O. BÖCHER, Βεελεβεούλ, w: H. BALZ, G. SCHNEIDER (hrsg.), *Exegetisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, t. I, Stuttgart 1980, 507.

¹⁹ Por. H. BIETENHARD, *Satan...*, 1058.

²⁰ H. BIETENHARD (*Satan...*, 1058) tłumaczy Ba'al zibūl jako *Herr des Götzenopfers*.

²¹ Por. W. HERRMANN, *art. cyt.*, 293.

²² Por. F. V. FILSON, *A Commentary on the Gospels according to St. Matthew*, London 1971, 149; W. GRUNDMANN, *Das Evangelium nach Lukas*, ThHK 3, Berlin 1974, 237; E. KLOSTERMANN, *Das Markus – Evangelium*, HNT III, Tübingen 1950, 37; J. SCHMID, *Das Evangelium nach Markus*, RNT 2, Leipzig 1966, 81; E. SCHWEIZER, *Das Evangelium nach Markus*, NTD 1, Göttingen 1967, 46.

nemu zarzutowi faryzeuszy z 12,24 („On tylko przez Belzebuba, władcę złych duchów, wyrzuca złe duchy”). Najwidoczniej bóstwo Jezusa, ukryte pod postacią Syna Człowieczego nie było jeszcze dla wszystkich oczywiste, lecz w Jego cudach i czynach przejawiała się moc Ducha Świętego. W swej obronie Jezus wskazuje, że przypisywanie Jego mocy szatanowi to grzeszenie złą wolą i zamykanie sobie drogi do nawrócenia. Następne pokolenie niewątpliwie osądzi tę przewrotność (Łk 11,18n).

Jezus, odpierając złośliwe a zarazem nedorzeczne zarzuty faryzeuszy pragnących przypisać mu kontakty ze złym duchem, nie ustosunkowuje się wprost do pojmowania Belzebuba jako przywódcy demonów. Niemniej w tym względzie zdawał się podzielać rozumienie Belzebuba, jakie posiadali Jego przeciwnicy²³; swą odpowiedzią potwierdził również istnienie złych duchów²⁴. Na tej podstawie późniejsza tradycja chrześcijańska zgodnie uważała Belzebuba za synonimiczne określenie szatana.

* * *

Etymologiczne ustalenia orientalistów na temat etymologii nowotestamentalnego Belzebuba pomagają w ustaleniu znaczenia tego imienia w teologii biblijnej. Nowotestamentalna demonologia przyjmuje bowiem nazwę „zdegradowanego” do poziomu demonów bóstwa kananejskiego jako jedno z imion szatana. Na podstawie analiz mitologii kananejskiej można przypuszczać, iż *Ba'al* cieszył się wielkim kultem²⁵. Na kartach Starego Testamentu *Ba'al* jawi się tylko jako pogańskie bóstwo konkurujące z Jahwe²⁶. *Ba'al* i również roz-

---

²³ Por. J. KUDASIEWICZ, *Belzebub*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. II, Lublin 1989, 175.

²⁴ Por. H. LANGKAMMER, *Belzebub*, w: *tenże*, *Słownik biblijny*, Katowice 1989, 31.

²⁵ Por. C. F. A. SCHÄFFER, *Nouveau témoignages du culte de El et Ba'al à Ras-Shamra-Ugarit et ailleurs en Syrie-Palestine*, w: *Syria, Revue d'art oriental et d'archéologie* 43(1966) 1-19; B. S. J. ISSERLIN, *Israelite and Pre-Israelite Place-Names in Palestine: A Historical and Geographical Sketch*, w: *Palestine Exploration Quarterly* 89(1957) 133-144.

²⁶ Por. N. C. NABEL, *Yahwe versus Ba'al, A Conflict of Religious Cultures*, New York 1964; E. DHORME, *Le dieu Ba'al et le dieu Moloch dans la tradition biblique*, w: *Anatolian Studies* 6(1956) 57-61.

powszechniona żeńska forma *Ba'alat* (בעלת), ta ostatnia w zapisach konsonantycznych *b'lt gbl* – „pani Byblos”; zob. listy z *Tell el-Amarna*²⁷), z którymi nieustannie spotykali się Izraelici, w pewnym sensie zawsze byli konkurencją dla ścisłego monoteizmu żydowskiego. Wydaje się również, że atrakcyjność tych bóstw zwiększały niektóre mity kananejskie. Ukazują one *Ba'ala* jako walczącego z *El* i jego zwolennikami: ambiwalentnie przedstawianym bogiem-demonem *Jamm*²⁸ i *Motem*²⁹. Dychotomia *El* – *Ba'al* posiada coś ze zmagają dualistycznych pierwiastka dobra i zła, a zwycięski *Ba'al* staje się triumfotorem, panem świata. Zresztą można przypuszczać, że Żydzi zetknęli się z kultem *Ba'ala* już w czasie niewoli egipskiej. Posiadamy bowiem przesłanki pozwalające stwierdzić, iż kult *Ba'ala* znany był w starożytnym Egipcie³⁰.

* * *

Na kartach Starego Testamentu spotykamy więc zacieklą walkę z kultem *Ba'ala*, który dla Żydów jawił się jako alternatywny i bardziej atrakcyjny od surowego monoteizmu. Interesujące jest jednak, że demonizacja tego bóstwa postępowała wolniej niż innych, wywodzących się z politeizmów ościennych, nazw starotestamentalnych. Dla przykładu babilońskiego pochodzenia שדִּים (*sedim* Pwt 32, 17; Ps 106, 37) zostały uznane za *διαμόνια* już przez tłumaczy Septuaginty. Wydaje się, że owa „degradacja” *Ba'ala* z bóstwa w złego ducha nastąpiła w tradycji judaistycznej w okresie międzytestamentalnym, być może kilkadziesiąt lat przed wystąpieniem Jezusa, chociaż jej grunt przygotowała niewątpliwie LXX. Ilustruje to Ps 96,5,

---

²⁷ Na temat בעלת zob.: E. T. MULLEN, *Baalat* בעלת, w: K. VAN DER TORN, B. BECKING, P. W. VAN DER HORST, *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*, Leiden, New York, Köln 1995, 263–264; R. S. HESS, *Divine Names in the Amarna Texts*, w: *Ugarit-Forschungen* 18(1986) 149–168.

²⁸ Por. U. OLDENBURG, *The Conflict between El and Ba'al in Canaanite Religion*, Leiden 1969, 123; 198.

²⁹ Por. U. CASSUTO, *Ba'al and Mot in the Ugaritic Texts*, w: *Israel Exploration Journal* 12(1962) 77–86.

³⁰ Por. R. STADELMANN, *Syrisch-palästinensische Gottheiten in Ägypten*, Leiden 1967, 27–47; tenże, *Baal*, w: W. HELCH, E. OTTO (hrsg.), *Lexikon der Ägyptologie*, t. I, Wiesbaden 1972, 590–591.

gdzie czytamy: „Bo wszyscy bogowie pogan to ułuda”. Otóż termin עִלְיִם (*elilim*), który obecnie tłumaczymy jako „pustka”, „ułuda”, został przełożony w LXX jako διαμόλια .

Nowy Testament wprowadza imię Βεελζεβούλ bez jakichkolwiek mitów ugaryckich czy kananejskich. Belzebub staje się tylko i wyłącznie nazwą własną w dobrze ukształtowanej demonologii biblijnej, która rozwinęła się w ciągu wieków, w sobie właściwym klimacie uzgadniania monoteizmu z dualizmem.

Rezultaty badań orientalistów zdają się ukazywać interesujące zjawisko. Po „zdegradowaniu” *Ba'ala* do poziomu władcy demonów w Nowym Testamencie, niegdyś pozytywne cechy tego kananejskiego bóstwa, posłużyły do przeciwnej, pejoratywnej charakterystyki Belzebuba. Na wysunięcie tego rodzaju tez pozwalają ustalenia uczonych. Odczyt W. von Sodena ukazuje *zubul[um]* jako odpowiednik ugaryckiej formy *zubultum*, która jest tytułem książęcym. Fakt ten zdaje się tłumaczyć, iż w późnobilijnej demonologii szatan rozumiany jest również jako książę (por. np. J 12,31; 14,30; 16,11), a Belzebub uznawany jest za władcę złych duchów (Mt 12,24). Interpretacje M. Dietricha i O. Loretza, którzy udowodnili, że epitet *zbl b'l arš* ma znaczenie „książę podziemnego świata”, „pan podziemia”, wykazują analogie do chrześcijańskiej lokalizacji Belzebuba, jako władcy podziemnego świata (zob. np. apokryfy: *Ewangelię Bartłomieja* 11 [wersja grecka] i *Ewangelię Nikodema*).

Na przykładzie „Belzebuba” można więc zaobserwować proces dogłębnej ewolucji znaczeniowej ugaryckiego określenia *zbl b'l* (czy *zbl b'l arš*), które z nazwy i epitetu bóstwa opiekuńczego stały się synonimiczną nazwą szatana na gruncie Nowego Testamentu. To diametralne przekształcenie znaczeniowe wskazuje raz jeszcze na fakt, że badania religioznawstwa porównawczego muszą być prowadzone niezwykle ostrożnie z uwzględnieniem językoznawstwa i semantyki.

**DIE IMPLIKATION DER UGARITISCHEN ETHYMOLOGIE
DES BELZEBUB IN NEUEN TESTAMENT
Zusammenfassung**

Dieser Artikel präsentiert die Konsequenz der ugaritische Ethymologie des biblischen Namen Belzebub. In den biblischen Kodexen finden sich die Formen Βεελζεβούλ und Βεελζεβούβ, die in den neutestamentlichen Überstzungen der Gegenwart als Belzebub (von Βεελζεβούλ) stehen. In der gerandlinigen Interpretation des Namens Belzebub (von Βεελζεβούβ), kann man das erste Element dises Namen *Bel* auf die kanaanische Gottheit *Ba'al* und das zweite – Belzebub als „Herr der Fliegen“ zu übersetzen. Aber es gibt auch eine andere Möglichkeit der Ethymologie Belzebubs, die die grundsätzliche neutestamentliche Form Βεελζεβούλ aufnimmt und zu dieser Form die ugaritischen Analogien in der Gestalt *zbl b'l* oder *zbl b'arš* („Prinz der Unterwelt“) findet (die Form Βεελζεβούβ ist wahrscheinlich eine Deformation *zbl b'l*). Der letzte Vorschlag paßt besser zu der neutestamentlichen Form Βεελζεβούλ. Diese Analogie erklärt auch die neutestamentliche und christliche Lokalisation und Organisation der Dämonenwelt, deren Herrscher Belzebub wird.